

Dažādu šķirņu kazu piena produktivitātes analīze

Kristīne Piliena, Daina Jonkus*

Latvijas kazkopības biedrība, Latvijas lauksaimniecības universitātē*

Ievads

- ✓ Latvijā kazkopības ir sena lopkopības nozare, jau 19. gadsimta beigās vietējās kazas centās uzlabot krustojot ar āžiem, kuri tika ievesti galvenokārt no Krievijas.
- ✓ Tomēr mērķtiecīgs ciltsdarbs (pareiza dzīvnieku izaudzēšana, ēdināšana, iegūtās produkcijas uzskaitē, labāko dzīvnieku izlase un atlase) tika uzsākts pagājušā gadsimta 90-to gadu beigās.
- ✓ Pamatšķirne ir Latvijas vietējā kazu šķirne (LVK), to audzē visos Latvijas reģionos piena ieguvei.
- ✓ Latvijā uz 2017. gada 1. jūliju bija 14279 dažādu šķirņu, dzimumu un vecuma kazas, tajā skaitā kazu mātes bija 5495.
- ✓ Vidējais izslaukums no kazas 2016. gadā bija 447 kg, vidējais piena tauku saturs - 4.25% un vidējais olbaltumvielu saturs - 3.20%.
- ✓ **Mērķis** bija skaidrot vai šķirne ietekmē kazu piena produktivitāti (izslaukumu, tauku un olbaltumvielu saturu pienā).

Pētījuma materiāls un metodes

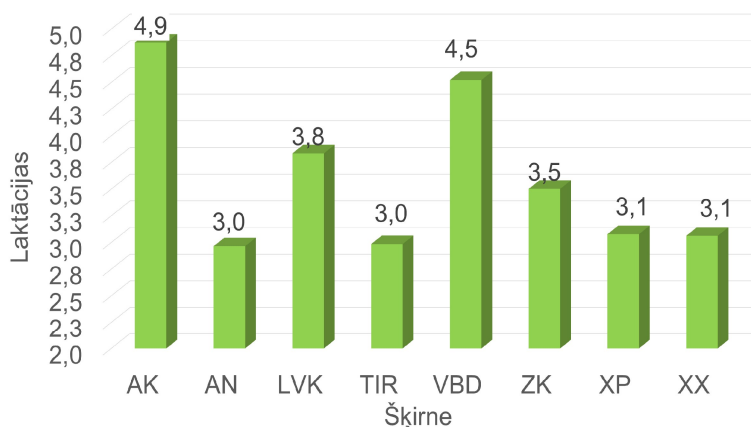
- ✓ Izmantojot Lauksaimniecības datu centrā uzkrāto pārraudzības informāciju, tika aprēķināts vidējais izslaukums, tauku un olbaltumvielu saturs kazām, kuras laktācijas noslēgušas no 2010. līdz 2016. gadam.
- ✓ Kopā septiņu gadu laikā noslēgtas 6598 standartlaktācijas.
- ✓ Piena produktivitāte aprēķināta šādām Latvijā audzētām kazu šķirnēm:
 - ✓ Latvijas vietējā šķirne (LVK);
 - ✓ Zānes šķirne (ZK);
 - ✓ Alpu šķirne (AK);
 - ✓ Anglo Nūbijas šķirne (AN)
 - ✓ Vācu baltā dižciltīgā šķirne (VBD);
 - ✓ Tīringas (TIR);
 - ✓ Piena šķirņu krustojuma kazas (XP);
 - ✓ Nezināmas izcelsmes kazas (XX).
- ✓ Kazas vecums ir viens no faktoriem, kas ietekmē to piena produktivitāti. Tādēļ izslaukums līdz 5. laktācijai tika aprēķināts katrā laktācijā, tad apvienota 6. un 7. laktācija kā arī 8. un vecāku laktāciju izslaukums.

Rezultāti

1. tabula. Dažādu šķirņu kazu piena produktivitāte

Šķirne	Skaits	Izslaukums, kg	Tauki		Olbaltumvielas	
			kg	%	kg	%
AK	736	464.3	20.1	4.34	14.6	3.15
AN	29	536.5	24.9	4.56	18.7	3.39
LVK	3643	499.9	20.0	4.00	16.0	3.20
TIR	45	527.9	21.0	4.02	17.9	3.37
VBD	388	475.5	20.3	4.27	15.2	3.20
ZK	1518	613.9	23.5	3.84	19.5	3.19
XP	77	515.0	21.6	4.20	16.2	3.15

Attēls. Dažādu šķirņu kazu vidējais vecums, laktācijās

2. tabula. Dažādu šķirņu kazu izslaukums (kg) atkarībā no laktācijas

Šķirne	Laktācija						
	1.	2.	3.	4.	5.	6. un 7.	8 un >
AK	497	436	417	447	474	480	528
AN	551	625	400	555	427	525	-
LVK	463	482	519	528	540	499	469
TIR	456	500	516	567	476	693	-
VBD	436	507	436	492	447	494	509
ZK	534	596	645	631	640	650	638
XP	479	481	507	547	582	577	619
XX	403	475	453	496	468	445	-

Secinājumi

- ✓ Lielākais izslaukums standartlaktācijā (613.9 kg) iegūts no Zānes šķirnes kazām.
- ✓ Augstāks tauku un olbaltumvielu saturs pienā bija Anglo Nūbijas šķirnes kazām (4.56% un 3.39%)
- ✓ Vecākās bija Alpu šķirnes kazas, kuras vidēji noslēgušas 4.9 laktācijas, bet jaunākās Anglo Nūbijas un Tīringas šķirnes kazas – vidēji 3 laktācijas.
- ✓ Salīdzinot vienāda vecuma kazu izslaukumu noskaidrots, ka 1. un 2. laktācijā augstākais izslaukums bija Anglo Nūbijas šķirnes kazām attiecīgi 551 un 625 kg.
- ✓ Sākot ar trešo laktāciju lielākais izslaukums novērots Zānes šķirnes kazām no 631 kg 4. laktācijā līdz 650 kg 6. un 7. laktācijā.